

MALMÖ HÖGSKOLA

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 21 september 2011

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om norsk idrott, idrottspolitik och idrottsforskning på idrottsforum.org](#)

Den 15 mars 1861 bildades Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug i Norge, och Otto Richard Kierulf blev dess förste president. Kierulf skulle för övrigt, tio år senare, bli norsk statsminister i Stockholm, en post som han innehade i tretton år. Idag har Centralforeningen namnet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (NIF), efter inte mindre än sju namnbyten och ett antal sammanslagningar. Idag heter presidenten Børre Rognlien, och det är således denne hedersman som leder firandet av NIFs 150-årsjubileum. Det är inte helt lätt att från NIFs nettsted utröna hur firandet har gått, och ska tillgå, men en sak vet vi, och det är att ett slags jubileumsbok publicerats, av lite annorlunda slag. Som vi tidigare meddelat på löpet är det Norges idrettshøgskole, och dess samhällsvetenskapliga institution, som står bakom *Norsk idrett: Indre spenninger og ytre press* under redaktion av Dag Vidar Hanstad (Akilles), med andra ord en akademisk hyllning till norsk idrott och dess allt övertskuggande idrottsorganisation. Med 29 artiklar, flertalet av dem referee-bedömda, och 540 sidor, bjuds läsaren på en grundlig genomgång av idrottens roll i det norska samhället och därtill en lika grundlig problematisering, som sig bör när det är akademiker i farten. Vi bad Bjarne Ibsen, med stora insikter om idrott och samhälle i allmänhet och ett därtill gott grepp om norsk idrott och idrottspolitik, om en recension. Lovorden haglar; det är sådana här problematiseringar som nordisk idrott behöver, men så sällan utsätts för. Ibsens läsning är dock inte okritisk, och boken är inte invändningsfri; och, vad värre är, den lär inte få det genomslag på norsk idrottsutveckling som den borde få.

Norsk idrett i søkelyset

Bjarne Ibsen

Institutt for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet, Odense

Dag Vidar Hanstad (red)

Norsk idrett: Indre spenninger og ytre press

540 sidor, hft.

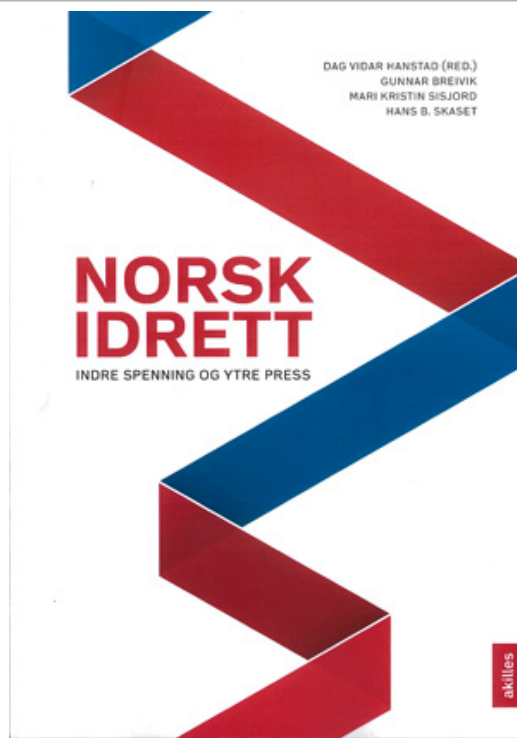
Olsø: Akilles 2011

ISBN 978-82-7286-228-1

I 2011 fejrer Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF), at det er 150 år siden, den første organisation for idræt blev dannet i Norge i 1861. I anledning af dette jubilæum tog 'Seksjon for kultur og samfunn ved Norges Idrettshøgskole' initiativ til en antologi om norsk idrett bestående af 29 artikler af en række af de mest fremtrædende samfundsvidenskabelige forskere i idræt i Norge. Det er der kommet en meget spændende, læseværdig og godt redigeret bog ud af.

Bogen er en meget mere interessant akademisk 'fejring' af NIF, end et traditionelt historisk festskrift, der typisk udgives ved organisationsjubilæer. I de fleste af artiklerne analyserer forfatterne en række af de aktuelle problemstillinger i norsk idræt, som er opdelt på

otte temaer: 1) Børne- og ungdomsidrætten, 2) topidrætten, 3) idrætten i medierne, 4) kommercialiseringen og privatiseringen af idrætten, 5) idræt og køn, 6) idræt, integrering og bistand, 7) idrætten og det offentlige 8) og om det organisatoriske pres, som NIF udsættes for i disse år. Artiklerne dækker mange sider af norsk idræt, men der savnes dog artikler, der beskæftiger sig med det lokale, decentrale niveau (idrættslag), og der er heller ikke artikler

om idrættens økonomi og offentlige støtte.

Det er en flot samling af norsk samfundsvidenskabelig forskning i idræt, der viser såvel bredden som kvaliteten i denne forskning. Bogen bør være obligatorisk læsning på alle uddannelser i idræt på universiteter og højskoler i Norge. Denne type publikation er vigtig i en tid, hvor publiceringen af forskning i stigende grad sker i internationale og ofte meget specialiserede tidsskrifter, der overvejende læses af forskere med samme specialiserede interesse – på bekostning af det overblik og den indsigt på tværs af forskningen i forskellige temaer og problemstillinger, som en antologi som denne giver mulighed for. Denne anmeldelse giver ikke plads til at nævne alle artiklerne, og jeg må derfor nøjes med at fremhæve de artikler, som jeg især finder interessante.

I artiklen 'Norges idrettsforbund som ideologisk maktfaktor og aktivitetskaper' påviser Gunnar Breivik, at flere sider af den frivilligt organiserede idræts selvbillede og legitimitet ikke lever op til virkeligheden. Det er bl.a. kun 15 pct. af den voksne befolkning, der dyrker idræt i en idrætsforening, og derfor stiller Breivik spørgsmål ved det rimelige i, at næsten al offentlig støtte til fremme af fysisk aktivitet går til den frivilligt organiserede idræt. Flere af de øvrige artikler belyser andre sider af den voksende uoverensstemmelse mellem fordelingen af spillemidlerne og befolkningens idrætsinteresser.

” *Men samtidig viser artiklerne også, at norsk idræt er mere topstyret og paternalistisk end i mange andre lande.* ”

I artiklen 'Specialisere tidlig og plukke talenter – er det så lurt?' gennemgår Yngvar Ommundsen forskningen i, hvad det betyder for børns og unges idrætsdeltagelse, at den er alsidig og legepræget til forskel fra mere specialiseret og målrettet træning, og han konkluderer bl.a., at ”Bevisst, lekpreget idrett og involvering i supplerende idretter er vigtig i en udviklingsfase. Specialiseret og systematisk træning enten i form av egentræning eller fellestræning i en klubb er også vigtig for god prestasjonsutvikling, men kommer den for tidlig, kan det være uheldig” (side 58).

Gunnar-Martin Kjenner gennemfører en meget spændende analyse af retssikkerheden i idrættens eget straffesystem og konkluderer, at ”rettssikkerheten innenfor idretten ikke er tilstrekkelig ivaretatt” (side 174).

I artiklen 'Mega-sports-arrangementer' foretager Harry Arne Solberg en interessant analyse af, hvilke sportsarrangementer man kan overlade til private TV-stationer, og hvilke man bør overlade til de offentligt støttede stationer, der har public service forpligtelser. Han konkluderer, at ”... der kan skapes samfunnsøkonomiske gevinster ved at spesielt populære sportsarrangementer blir vist på TV-kanaler som alle har tilgang til (men) at dette kan oppnås mest effektivt gjennom regulering av kommersielle kanaler, noe som vil kreve en innføring av 'Listed Events' reguleringen ...” (side 230).

Den sidste artikel blandt mange gode, som jeg vil fremhæve, er Andreas Homplands og Håkon Lorentzens artikel 'Et regime i oppløsning', hvor de argumenterer for, at øget individualisering, professionalisering og offentlig interesse for idrættens samfundsmæssige nytte fører til en opløsning af det eksisterende idrætssystem i Norge. Sidst i artiklen skitserer de tre mulige alternativer: 1) En omdannelse af NIF til et statsligt direktorat for idræt og fysisk aktivitet, 2) en opsplitning af idrætten i et forum for store særforbund og et amputeret NIF for de små idrætsgrene eller 3) dannelsen af et landsforbund for breddeidræt, som repræsenterer lokale idræts- og motionsstilbud, der gennemføres i et samarbejde mellem idrætsforeninger og kommunen.

Læser man bogen i sin helhed giver den god indsigt i forskellige sider af norsk idræt – såvel aktivitet, organisering, politik som tænkning. På tværs af artiklerne har jeg især bemærket to forhold. Flere af artiklerne belyser norsk idræts normative og idealistiske profil. På en række områder har idrætten i Norge været foregangsland i international sammenhæng. Det gælder integrationen af funktionshæmmede, bekæmpelsen af doping i idrætten, udviklingen af eliteidrætten på et etisk forsvarligt grundlag, bestemmelser for børns deltagelse i konkurrenceidræt, international idrætsbistand, ligestilling mv. Denne klart normative og idealistiske selvforståelse præger også mange af artiklerne: Fungerer regelsættet for børneidrætten, og kan de forsvares? Bør staten støtte topidrætten? Hvordan kan målet om guld til Norge forenes med en etisk forsvarlig topidræt? Bør store idrætsarenaer vises på TV-kanaler, som alle kan se? Hvordan skabes større ligestilling mellem kønnene i idrætten? Til gengæld har bogen mindre fokus på at forstå idrætten, den måde den organiseres og statens rolle derfor. Fx hvorfor et så stærkt egalitært orienteret samfund som det norske er så optaget af topidræt? Og hvorfor der i dag er flere voksne, der dyrker idræt i et kommercielt motionscenter, end i idrætsforeninger trods massiv offentlig støtte til sidstnævnte organiseringsform?

Men samtidig viser artiklerne også, at norsk idræt er mere topstyret og paternalistisk end i mange andre lande. Etableringen af idrætsanlæg er således meget mere statsstyret i Norge end i de øvrige nordiske lande. Den økonomiske støtte til lokale idrætsforeninger kommer fra spillemidler gennem NIF. Og på flere områder har NIF bestemt, hvordan aktiviteter i idrætsforeningerne skal iværksættes. Berit Skirstads analyse af NIFs børneidrætspolitik viser, at det var det centrale og regionale led i NIF, som stod bag indførelsen af regler for, hvordan idrætsforeningerne må iværksætte børneidræt - uden for alvor at engagere de lokale idrætsforeninger deri (side 37). Tilsvarende viser Marit Sørensen og Nina Kahr i artiklen 'En idrett for alle?', at det var en central idrætspolitisk beslutning, at personer med funktionsnedsættelse (handicappede) skal kunne dyrke idræt i almindelige idrætsforbund og idrætsforeninger og som konsekvens deraf opløste alle idrætsforbund for handicappede, døve og udviklingshæmmede (side 340). I begge tilfælde med store vanskeligheder i at implementere politikken i forbund og foreninger.

Bogen er kritisk men på et sagligt og fagligt grundlag, og flere af artiklerne har konkrete forslag til, hvordan norsk idræt kan udvikles. Bogen er således et meget bedre fagligt grundlag for en diskussion af og konkrete organisatoriske og politiske initiativer til en udvikling af idrætten, end de mere politisk styrede rapporter, som er en institutionaliseret del af udviklingen af politikker på forskellige samfundsområder i mange lande. I Norge i form af 'Stortingsmeldinger' (på idræt senest i St.meld.nr. 14, 1999-2000), I Sverige i form af 'Statens offentliga utredningar' (senest SOU 2008:59: *Föreningsfostran och tävlingsfostran: En utvärdering av statens stöd till idrotten*); og i Danmark i form af betænkninger eller offentlige rapporter (senest Breddeidrætsudvalgets rapport 'Idræt for alle' fra 2009).

Desværre tvivler jeg på, at bogen får den betydning for idrætspolitikken, som den kunne have fortjent. Dertil er bogen for stor (540 sider) og for akademisk til at blive læst af ret mange af de politikere, organisationsledere og opinionsdannere, der især har indflydelse på udviklingen. I en af artiklerne kommer Jan Ove Tangen til samme opfattelse, idet han med henvisning til Luhmanns systemteori skriver: "Politikken, økonomien, vitenskapen, såvel som idretten, kan først og fremst planlegge og styre seg selv ut fra sine egne koder. Andre systemer – både sosiale og psykiske – kan kun 'irriteres' til å reflektere over seg selv og sitt forhold til deler av omverdenen. Det kan i sin tur innebære endringer i det 'irriterte' systemet, men ikke nødvendigvis slik det var tenkt av det systemet som 'irriterer'. Hvert system bruker 'irritationen' til å bygge opp seg selv (...) Min erfaring er at mange planleggere og politikere betrakter deler af denne forskningen som unyttig og sær (side 460-461).

Jeg håber, at bogen vil skabe store 'irritationer' i norsk idræt.

© **Bjarne Ibsen 2011.**

 Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com